19/08/2023

Γιατί γίνονται οι λιτανείες;

/ Ορθόδοξες Προβολές

Ανακαλύπτοντας το καλοκαίρι μέσα από τις Συλλογές του Μουσείου Μπενάκη βρίσκει κανείς μια φωτογραφία του Ιωάννη Λάμπρου, τραβηγμένη στην Πάρο το 1951. Είναι η εικόνα της Παναγίας που λιτανεύεται στους δρόμους του νησιού. Την εικόνα φέρουν στους ώμους τους ναύτες. Προπορεύονται παιδιά που κρατάνε εξαπτέρυγα και λάβαρα και ακολουθούν ιερείς και απλός λαός. Στα ψηλά μπαλκόνια και στα χαμηλά παράθυρα, πλήθος κόσμου παρακολουθεί. Η εικόνα είναι ασπρόμαυρη και λουσμένη στο καλοκαιρινό φως. Εμπνέει αίσθημα εορτής, χαράς και ειρήνης.

Η πρακτική της διοργάνωσης λιτανειών με μορφή πομπής στους δρόμους, μεταφέροντας ιερές εικόνες, είναι μια βαθιά αγαπημένη παράδοση όχι μόνο στον Ελλαδικό χώρο. Αυτό το αρχαίο έθιμο έχει βαθύ νόημα και σημασία που βρίσκονται ριζωμένα στο πνευματικό, πολιτιστικό και ιστορικό υπόβαθρο του λαού που συμμετέχει.

Παραμονή 15 Αυγούστου, ο πανηγυρίζων ναός της Νέας Παναγίας έκανε την λιτανεία της εικόνας της Κοίμησης στο ήσυχο κέντρο της Θεσσαλονίκης. Η μπάντα του Δήμου Θεσσαλονίκης έπαιζε παιάνες χαρούμενους, ρυθμικούς και εμφατικούς. Ακολουθούσε τμήμα του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού, λάβαρα και σταυροί από παιδιά, ενώ νέοι άνθρωποι σήκωναν στους ώμους τους την εικόνα. Ιερείς έψαλαν δέηση σε τρία σημεία της λιτανείας και το πλήθος ακολουθούσε την πομπή μέχρι την επιστροφή στον ναό. Τουρίστες και περαστικοί, στέκονταν στην άκρη του πεζοδρομίου, στο μπαλκόνι της Λέσχης Αξιωματικών, έξω από την Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών και επι της οδού Τσιμισκή και παρακολουθούσαν με το ίδιο ακριβώς βλέμμα με το οποίο αποθανατίστηκε η λιτανεία της εικόνας της Παναγίας πολλά χρόνια πριν. Οι αστυνομικοί που ρύθμιζαν την κυκλοφορία και στέκονταν μπροστά από τις μηχανές τουςκρατώντας τον δρόμο ανοιχτό, όταν πέρασε η εικόνα, χωρίς κάποια οδηγία ή συγχρονισμό, έβγαλαν τα κράνη που

φορούσαν.

Είναι τελικά ένα στοιχείο του παρελθόντος στο σήμερα οι λιτανείες; Σε τι χρησιμεύουν; Πως συνδέεται η εορτή με την πομπή αυτή;

Η απτή κυκλοφορία της εικόνας της Παναγίας στον δρόμο, με τιμή και σεβασμό, δηλώνει την αγάπη των ανθρώπων προς αυτήν, δημιουργώντας μια ισχυρή ατμόσφαιρα έμπνευσης και προσευχής, που δεν γίνεται εύκολα αντιληπτή στην ορθολογιστική εποχή μας. Η δράση της λιτανείας λειτουργεί ως αίτημα για μεσιτεία και προστασία προς την Μητέρα του Θεού. Μεταφέρεται η εικόνα ως συμβολική χειρονομία αναζήτησης της καθοδήγησής της, της ευλογίας και της προστασίας της από τις προκλήσεις και τις αντιξοότητες της ζωής.

Η λιτανεία στους δρόμους είναι μια δημόσια δήλωση πίστης και αφοσίωσης. Λειτουργεί ως ορατή υπενθύμιση τόσο στους πιστούς όσο και στους περαστικούς, για τις πνευματικές αξίες και αρχές που εμπνέουν την κοινότητα των πιστών.

Επιπλέον η λιτανεία είναι μέρος του πανηγυριού. Είναι παράδοση που τηρείται μετά τον εσπερινό να «βγαίνει» από την θέση της και να κάνει ένα σύντομο περίπατο στους χώρους που περιτριγυρίζουν τον ναό. Η πολιτιστική αυτή κληρονομιά θεωρείται μορφή προσκυνήματος. Οι συμμετέχοντες ακολουθούν την εικόνα σε αυτό το ταξίδι που μοιάζει με το ταξίδι της πίστης και της πνευματικής αναζήτησης του Θεού. Η συλλογική λατρεία δίνει έμφαση στην γιορτή και στον τρόπο που μπορεί να την βιώσει ο καθένας.

Αυτό που νιώθει κάποιος συμμετέχοντας σε μια λιτανεία εορτής είναι σίγουρα ένα αίσθημα ευγνωμοσύνης. Η δοξολογητική αίσθησηπηγάζει από την διάθεση των πιστών να συμμετέχουν προς τιμή της Παναγίας, και εκφράζει παράλληλα μια ταπεινή παράκληση για καθοδήγηση από Εκείνην.

Οι λιτανείες εκφράζουν ένα μείγμα πίστης, παράδοσης, κοινότητας ανθρώπων με κοινές καταβολές και πνευματική διάθεση. Είναι μια πρακτική που επιτρέπει στα άτομα να συνδεθούν με τον εορτάζοντα Άγιο, να εκφράσουν την εμπιστοσύνη τους και να συμμετέχουν σε μια κοινή εμπειρία που ξεπερνά τον χρόνο και ενώνει γενιές.

ΠΗΓΗ: pemptousia.gr

Μαρία Λουπίδου